

constituere os selv som en Commission, indstævne Vidnerne her for vor Skranke og som en Jury modtage det umiddelbare Udtryk af, hvad der passerer. Det ærede Medlem her ligeoverfor mig (Madsen) vilde egentlig have en Commission paa Retser, bestaaende af 102 Underudvalg, som paa egen Bekostning reiste omkring i Landet og inquirerede; jeg troer, at det ærede Medlem forsaavidt har ganske Ret, som dermed egentlig er sagt det, som er vor Forpligtelse og Dpgave. Vor Dpgave er den, Enhver for sig efter de Gvner, vi ere i Besiddelse af, og med de Midler, vi ere istand til at opdrive, at søge at danne os den muligst klare Forestilling om dette og alle andre offentlige Spørgsmaal af Interesse. Vor Forpligtelse er den, uden Diæter og Reiseogdiggjørelse, hver Dag, vi tilbringe, at oplyse os selv om, hvad det er rigtigt og godt at foretage i den ene eller den anden Retning, og vi gjøre Feil, naar vi troe, at vi kunne læse denne Byrde enten over paa en Commission af 15 Delegerede eller paa de Sagkyndige, hvis bedste Indhold vi ville pumpe og skrué ud af dem i en Commission, for derefter at bruge det til vor egen Forherligelse. Der var lidt Uklarhed hos det ærede Medlem med Hensyn til det meget omstridte Spørgsmaal om „Sagkyndigheden“. Først sagde det ærede Medlem, at en saadan Commissions Formaal maatte være at underkaste Sagen en Prøvelse af Sagkyndige, og han viste, hvorledes han meente, at de Sagkyndige skulde indkaldes for Commissionen og underkastes denne Presningsproces, hvorved man pressede Dlen ud af dem, saa at kun de tomme Dielager blev tilbage. Men bagefter syntes det, at det ærede Medlem meente, at Tingene var saa sagkyndig som netop denne Forsamling, at Tingene var istand til at have en bedre og sikkrere Dom om dette Spørgsmaal end de 102 Mænd, som sidde her, i alt Fald de af os, som have hjemme paa Landet, og som have seet, hvorledes Almueffolevæsenet der er, og derfor ere bedst istand til at sige, hvorledes det skal reformeres. Dette Sidste er imidlertid i Virkeligheden ikke Tilfældet, thi fordt man kan see, at en Ting ikke

er, som den skal være, derfor er man sandelig ikke istand til at paavise, hvorledes den skal gjøres bedre. Det er sandt nok, at Den bedst føler Trykket, som har Skoen paa, men derfor er han ikke istand til at sige Skoen om, saaledes at den ikke trykker længere. Vi — jeg siger vi, skjøndt jeg selv er Kjøbenhavnff Rigsdagsmand, thi jeg antager, at det Kjøbenhavnske Skolevæsen har Ret til at maatte komme med under den samme Undersøgelse — vide ikke synderlig Besked, og det i Kraft af den Erfaringsætning, at der hører saare megen Skarpsindighed til at undersøge de Ting, som ligge os nær paa Livet, og som vi see daglig; det er ikke let at komme til en virkelig Kritik af det, man har modtaget i Ungdommen, som man er opvokset under og stadig har haft for Die. Selv om man føler, at der hist og her er en Brøst paa Et og Andet, er man ingenlunde derfor istand til at afgjøre, hvorledes man skal bære sig ad for at raade Bod derpaa. Den Erfaring, som de Fleste af os medbringe, er, at Skolelærer N. N. har gjort sig skyldig i det og det, at han fejler i det og det, men selv om denne Erfaring multipliceres med 102, kan man virkelig ikke derpaa bygge en grundig Reform af Skolevæsenet. Der maa tænkes over denne Sag ganske anderledes; end det kan ventes af en Forsamling som denne, der er deelt mellem saa mangfoldige Interesser og tillige ikke gennemgaaende har den praktiske Erfaring, som man ikke bør slaae Brag paa, selv om den fremtræder med noget eensidigt, skolemæssigt Præg. I denne Sag som i alle andre maae vi finde os i at tage imod den Belæring, som kan hentes fra dem, som særlig beffæstige sig med et saadant Spørgsmaal, og dersom vi ved denne som ved alle andre Sager troe, at vi selv ere de meest sagkyndige, ville vi skuffe os selv og berede os en Række af Lovgivningsuheld — for at bruge et mildt Udtryk.

Saavidt jeg kan skjønne, er det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Frederiksen) egentlig ikke saa meget interesseret for Skolevæsenet som forefættet i parlamentariske Commissioner. (Modsigelse af Frederiksen.)